

บทที่ 4

การผลิตสตรอเบอร์รี่ในพื้นที่ตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของตำบลบ่อแก้ว

ตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกจากตัวอำเภอสะเมิง ระยะทางจากอำเภอถึง อบต.บ่อแก้ว ประมาณ 27 กม. มีเนื้อที่ทั้งหมด 186 ตารางกิโลเมตร หรือ 116,250 ไร่ มีหมู่บ้านในความรับผิดชอบของ อบต.บ่อแก้วทั้งสิ้น 10 หมู่บ้าน และมีจำนวนประชากรทั้งหมด 7,334 คน เป็นชาย 3,772 คน หญิง 3,562 คน ประชากรทั้งหมดจะมีเป็นชนเผ่าปกากะญอ 65% ชนเผ่าม้ง 20% และคนเมือง 15%

4.2 การผลิต

4.2.1) พันธุ์ของสตรอเบอร์รี่

พันธุ์สตรอเบอร์รี่ที่นิยมปลูกในพื้นที่ตำบลบ่อแก้ว จะมีพันธุ์พระราชทาน เบอร์ 16 เบอร์ 72 เบอร์ 80 เบอร์ 20 เบอร์ 60 และเบอร์ 329 โดยแต่ละพันธุ์จะมีข้อเด่นและข้อด้อยที่แตกต่างกัน ซึ่งพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกมากที่สุด คือ พันธุ์พระราชทาน เบอร์ 329 เนื่องจากสตรอเบอร์รี่พันธุ์นี้มีลักษณะผลที่ดกมาก มีลักษณะผลที่สวยงาม ผิวหนา ส่งขายท้องตลาดได้ ส่งเข้าโรงงานแปรรูปได้

4.2.2) การผลิตสตรอเบอร์รี่เพื่อทำเป็นต้นพันธุ์ (ไหล) ในพื้นที่ตำบลบ่อแก้ว

1) การเตรียมแปลงปลูก

การเตรียมแปลงปลูกนั้น ต้นสตรอเบอร์รี่แม่ควรยกแปลงให้เหมาะสมกับเกษตรกรที่จะปลูก เกษตรกรบางรายปลูกต้นสตรอเบอร์รี่แม่แถวเดียว ยกแปลงเล็กน้อย เกษตรกรบางรายก็อาจจะปลูกต้นสตรอเบอร์รี่แม่สองแถวก็ควรยกแปลงกว้างขึ้นตามความเหมาะสม แต่การยกแปลงควรยกแปลงตากแดดฆ่าเชื้อทิ้งไว้ก่อนปลูก ประมาณ 8 วันก่อนนำต้นต้นสตรอเบอร์รี่แม่มาปลูก พื้นที่ที่ใช้ในการผลิตต้นไหลมีผลต่อคุณภาพของต้นไหลที่ผลิตได้ โดยเฉพาะในเรื่องของการให้ผลผลิตเมื่อนำต้นสตรอเบอร์รี่ไปปลูก ดังนั้น เมื่อเราจำเป็นต้องทำการผลิตต้นไหลบนพื้นที่สูง ความลาดเทของพื้นที่ไม่ควรเกิน 15% การเตรียมแปลงปลูกต้องยกแปลงวางแนวลาดเท (แบบขั้นบันได) เพื่อขจัดปัญหาการชะล้างหน้าดินและพังทลายของดิน สำหรับการเตรียมดินก็ควรปฏิบัติเช่นเดียวกันกับการปลูกเพื่อต้องการผลผลิตของต้นสตรอเบอร์รี่

2) การคัดเลือกต้นสตรอเบอร์รี่แม่

การคัดเลือกต้นสตรอเบอร์รี่แม่ต้องคัดเลือกต้นที่สมบูรณ์ที่สุด คือดูจากลักษณะภายนอกของต้นสตรอเบอร์รี่ ต้นสตรอเบอร์รี่จะต้องแข็งแรง ไม่แฉะ ไม่มีอาการเป็นโรค ต้นอวบ ใบหนา รากไม่มีสีดำ รากของต้นสตรอเบอร์รี่แม่เดินเต็มถุงชำเต็มที่ ตรงตามสายพันธุ์ คือ อาจใช้ต้นจากการผลิตจากการผลิตจากการเพาะเนื้อเยื่อ ที่สำคัญ ต้น ใบ ต้องไม่มีอาการเป็นโรค

3) การปลูก

เริ่มการปลูกต้นสตรอเบอร์รี่แม่ประมาณเดือน พฤษภาคม ปลูกแบบแถวเดี่ยวหรือว่าสองแถวก็ได้ ระยะห่างระหว่างต้นสตรอเบอร์รี่ประมาณ 15-20 เซนติเมตร ในระยะแรกต้องบำรุงต้นสตรอเบอร์รี่แม่ให้แข็งแรงพร้อมทั้งตัดไหลที่ออกมาทิ้งให้หมดเพื่อไม่ให้ต้นสตรอเบอร์รี่แม่แตกหน่อประมาณ 4-5 ต้น ประมาณเดือน กรกฎาคมจึงเริ่มปล่อยให้ต้นสตรอเบอร์รี่แตกไหลได้ตามปกติ หลังจากที่ดินไหลโตและเริ่มมีตุ่มรากเกิดขึ้น ให้นำถุงพลาสติกขนาด 3x5 นิ้ว ที่ใส่ในถุงพลาสติกจะเป็นดินล้วนหรือดินผสมก็ได้เพื่อที่จะมารองรับต้นไหลแล้วใช้ไม้ไผ่หลาให้มีขนาดเล็กๆ พักกลางเสียบยึดต้นไหลกับดินในถุงพลาสติกให้ติดกัน รอนต้นไหลสร้างรากและแข็งแรงดี ประมาณปลายเดือนสิงหาคมถึงต้นกันยายน จึงจะสามารถตัดต้นไหลออกจากต้นสตรอเบอร์รี่แม่ โดยตัดสายไหลที่เจริญมาจากต้นสตรอเบอร์รี่แม่ห่างจากต้นไหลประมาณ 3 เซนติเมตร เพื่อป้องกันโรคเข้าต้นไหลและใช้ในการจัดระดับปลูกส่วนไหลด้านปลายให้ติดชิดต้นไหล

4) การดูแลรักษา

การดูแลรักษาเกษตรกรจะมีการดูแลเรื่องวัชพืชบริเวณแปลงและร่องแปลงให้สะอาดอยู่เสมอ มีการตัดแต่งต้นสตรอเบอร์รี่แม่ให้โปร่งแสงเพื่อที่จะให้แสงแดดส่องถึง ไม่ควรนำเศษพืชจากการตัดแต่งทิ้งลงในร่องแปลงทางเดินเพราะอาจทำให้เกิดโรคต่างๆได้ การใช้สารเคมีหรือสารอินทรีย์ควรมีตารางการใช้ที่ชัดเจน และต้องสังเกตอาการของต้นสตรอเบอร์รี่แม่อย่างใกล้ชิดตลอดเวลา หากต้นสตรอเบอร์รี่แม่มีอาการผิดปกติต้องรีบป้องกันการเกิดโรคก่อนที่จะลามไปทั่วทั้งแปลง การให้น้ำก็ควรให้ตอนเช้าเพื่อให้แปลงมีความชุ่มชื้นอยู่เสมอ แต่ต้องไม่ถึงกับแฉะ เพราะอาจทำให้ต้นสตรอเบอร์รี่แม่เน่าได้

5) การตวงไหล

การตวงไหลจะเริ่มตวงจะเริ่มตวงหลังจากการปลูกต้นสตรอเบอร์รี่แม่ประมาณ 60 วัน ต้นสตรอเบอร์รี่แม่จะเริ่มออกไหลเส้นแรก ควรมีการตวงในช่วงที่ไหลเริ่ม มีรากแตกออกมาเล็กน้อย จะใช้เวลาประมาณ 6 รอบไหลออกเต็มแปลงหลังจากนั้นให้ทิ้งไว้จนรากเดินเต็มที่จะงอัยตัดไหลไปปลูกเพื่อผลิตสตรอเบอร์รี่

6) การตัดไหลเพื่อนำมาปลูกเอาผลสตรอเบอร์รี่

การตัดไหลควรใช้กรรไกรตัด ไม่ควรใช้มือดึงให้เส้นไหลขาด เพราะอาจทำให้รอยแผลไม่สวยและเสี่ยงต่อโรคที่จะเข้าทำลายบริเวณรอยขาด ไหลที่พร้อมจะตัดจะต้องสังเกตดูไหลรุ่นที่ตวงครั้งล่าสุดว่ารากเดินทั่วถุงหรือยัง ต้องให้รากเดินให้เต็มทีก่อนถึงจะตัดหลังจากตัดแล้วต้องคัดต้นที่สมบูรณ์เพื่อที่จะได้นำไปปลูกเลย หรือเกษตรกรบางรายอาจจะนำต้นไหลที่ตัดเสร็จแล้วไปพักไว้ในห้องเย็นประมาณ 3 วันก่อนจึงจะนำต้นไหลออกมาปลูก

4.2.3) การผลิตสตรอเบอร์รี่เพื่อเอาผลสดในพื้นที่ ตำบลป่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

1) การเตรียมแปลงปลูก

ในการเตรียมดิน ใช้วิธี การไถตะ ไถแปร แล้วยกร่องแปลงให้ฐานกว้างประมาณ 75 เซนติเมตร สูงประมาณ 20-30 เซนติเมตร และมีสันแปลงเหลือกว้างประมาณ 50 เซนติเมตร เว้นทางเดินระหว่างแปลงไว้ประมาณ 30 เซนติเมตร หลังจากยกแปลงแล้วจะใช้แรงงานคนแต่งแปลงให้อยู่ในสภาพพร้อมปลูก ใช้วัสดุคลุมแปลงคลุมหลังจากคลุมด้วยวัสดุเสร็จแล้ว ใช้เหล็กเจาะ เจาะรูลงบนแปลงเป็นสองแถวตามรูปประกอบ หลังจากนั้นก็อาจรองกันหลุมด้วยปุ๋ยอินทรีย์ตามแต่เจ้าของสวนเอง

2) วัสดุคลุมแปลง

ใบตองตึง เกษตรกรจะนิยมใช้กันมากเพราะสามารถใช้ได้กับทุกสภาพพื้นที่ แต่เมื่อคิดค่าใบตองตึงกับพลาสติกต่อไร่แล้วตองตึงจะมีต้นทุนสูงกว่าพลาสติก

พลาสติก ในพื้นที่ดำบดบอแก้วก็มีใช้บ้าง คุณสมบัติของพลาสติกก็ไม่แตกต่างจากไบตองตึงมากนัก แต่พลาสติกจะมีข้อเสียคือ หลังจากสิ้นฤดูการเก็บเกี่ยวแล้วจะยากลำบากในการเก็บออกเพราะพลาสติกไม่สามารถย่อยสลายได้เองเหมือนกับไบตองตึง

3) การคัดเลือกต้นกล้า

การคัดเลือกต้นกล้าต้องคัดเลือกต้นที่คิดว่าสมบูรณ์ที่สุด คือดูจากลักษณะภายนอก ต้นจะต้องแข็งแรง ไม่แฉะ ไม่มีอาการเป็นโรค ต้นอวบ ใบหนา รากไม่มีสีดำ รากเดินเต็มถุงชำ เต็มที่ตรงตามสายพันธุ์คือ อาจใช้ต้นจากการผลิตจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ที่สำคัญ ต้น ใบ ต้องไม่มีอาการเป็นโรค

4) การปลูกลง

หลังจากการเตรียมแปลงปลูกรียบร้อยแล้ว ให้เจาะหลุมทะลุผ่านวัสดุคลุมดินให้พอดีกับขนาดของต้น แล้วรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอกประมาณ 30 กรัม/ต้น โดยผสมคลุกเคล้าให้เข้ากับดิน การปลูกลงต้นกล้านั้นควรให้ระดับรอยต่อลำต้นจะต้องพอดีกับระดับของผิวดิน ไม่ปลูกลงลึกหรือตื้นเกินไป และที่สำคัญการปลูกลงต้องให้ขั้วไหลด้านที่เจริญมาจากลำต้นสตรีเบอร์รี่แม่พันธุ์เข้า

กลางแปลง เพื่อที่จะให้ผลสตรอเบอร์รี่ที่ผลิตออกมาอยู่ด้านบนนอกของแปลง เวลาเก็บจะมองเห็นได้อย่างชัดเจน และผลสตรอเบอร์รี่จะได้รับแสงแดดเต็มที่ ทำให้รสชาติดี สะดวกในการเก็บผลผลิต และลดปัญหาเรื่องโรคของผลสตรอเบอร์รี่ด้วย การปลูกปลูกหลุมละ 1 ต้น

5) การดูแลรักษา

การดูแลรักษาควรมีการดูแลเรื่องวัชพืชบริเวณแปลงและร่องแปลงให้สะอาดอยู่เสมอ มีการตัดแต่งต้นสตรอเบอร์รี่แม่ให้โปร่งแสงเพื่อที่จะให้แสงแดดส่องถึง ไม่ควรนำเศษพืชจากการตัดแต่งทิ้งลงในร่องแปลงทางเดินเพราะอาจทำให้เกิดโรคต่างๆได้ การใช้สารเคมีหรือสารอินทรีย์ควรมีตารางการใช้ที่ชัดเจน และต้องสังเกตอาการของต้นสตรอเบอร์รี่แม่อย่างใกล้ชิดตลอดเวลา หากต้นสตรอเบอร์รี่แม่มีอาการผิดปกติต้องรีบป้องกันการเกิดโรคก่อนที่จะลามไปทั่วทั้งแปลง การให้น้ำก็ควรให้ตอนเช้าเพื่อให้แปลงมีความชุ่มชื้นอยู่เสมอ แต่ต้องไม่ถึงกับแฉะเพราะอาจจะทำให้ต้นสตรอเบอร์รี่แม่เน่าได้

6) การเก็บผลผลิตจากสวน การคัดเกรดและการบรรจุ

การเก็บสตรอเบอร์รี่เกษตรกรตำบลบ่อแก้วจะเก็บกันช่วงเช้าหรือช่วงเย็น เพราะอากาศช่วงนี้จะไม่ร้อนจนเกินไป วิธีเก็บจะใช้มือเด็ดตรงขั้วผลสตรอเบอร์รี่ที่สูงแล้วหลังจากนั้นจะนำมารวมกันเพื่อสู่กระบวนการคัดเกรดตามขนาดของผลสตรอเบอร์รี่ การคัดเกรดนั้นจะคัดกันหลายเกรด ตามแต่ตลาดหรือพ่อค้าที่มารับซื้อสตรอเบอร์รี่ส่งมาแล้วจึงนำมาเรียงใส่ในตะกร้า หรือ ถาดพลาสติก เพื่อส่งจำหน่ายต่อไป

4.3 การตลาด

1) ลักษณะการซื้อขาย

วิธีการซื้อขายสตอเบอร์รี่ของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ จะเป็นลักษณะของการจำหน่ายผลสดของสตอเบอร์รี่เป็นส่วนใหญ่ มีการแปรรูปบ้าง เช่น ลูกอม น้ำสตอเบอร์รี่ ไวน์สตอเบอร์รี่ เป็นต้น แต่ปัจจุบันเกษตรกรจะแปรรูปไม่มากนัก จะขายเพียงผลสดสตอเบอร์รี่เป็นส่วนใหญ่

2) การกำหนดราคา

การกำหนดราคาของสตอเบอร์รี่ ในตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ มีการกำหนดตามราคาของท้องตลาดทั่วไป โดยราคาของสตอเบอร์รี่จะขึ้นอยู่กับขนาด หรือเกรดของสตอเบอร์รี่และช่วงฤดูกาลในการจำหน่ายสตอเบอร์รี่ด้วย คือ ถ้าช่วงไหนที่มีผลผลิตน้อย ราคาที่สตอเบอร์รี่ก็จะค่อนข้างสูง แต่ถ้าช่วงไหนมีปริมาณผลผลิตออกมามาก ราคาสตอเบอร์รี่ก็จะต่ำลง

3) การจำหน่ายสตอเบอร์รี่

ในการจำหน่ายสตอเบอร์รี่ของเกษตรกร ตำบลบ่อแก้ว จะนำผลสดสตอเบอร์รี่ไปจำหน่ายให้แก่พ่อค้าในหมู่บ้าน รวมทั้งมีการส่งจำหน่ายให้แก่พ่อค้าในเมืองเพื่อจำหน่ายให้แก่ลูกค้าต่อไป อาทิเช่น โรงงานแปรรูปทั้งในและต่างจังหวัด ตลาดทั้งในและต่างจังหวัด โครงการหลวง เป็นต้น แต่จะไม่นิยมขายปลีก